

Omzendbrief met betrekking tot fyto-sanitaire noodmaatregelen tegen *Xylella fastidiosa*

Referentie	PCCB/S1/1290899	Datum	15/04/2021
Huidige versie	5.0	Van toepassing vanaf	Datum publicatie
Trefwoorden	<i>Xylella fastidiosa</i> , bacterie, noodmaatregelen		

Opgesteld door	Goedgekeurd door
Van Autreve, Jan, attaché	Heymans, Jean-François, directeur-generaal

1. Doel

Deze omzendbrief verduidelijkt de noodmaatregelen die van toepassing zijn voor de Belgische operatoren die planten gevoelig voor de bacterie *Xylella fastidiosa* produceren, invoeren en verhandelen.

2. Toepassingsgebied

Deze omzendbrief is van toepassing voor alle producenten, invoerders en handelaars van planten die gevoelig zijn voor de bacterie *Xylella fastidiosa*.

3. Referenties

3.1. Wetgeving

Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen (niet langer van kracht)

Verordening (EU) 2016/2031 betreffende beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten (VO 2016/2031, de plantengezondheidswet)

Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/925 tot verlening van tijdelijke toestemming aan bepaalde lidstaten voor de certificering van in het veld onder niet-insectenvrije omstandigheden geproduceerd prebasismateriaal van bepaalde soorten fruitgewassen en tot intrekking van Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/167

Gedelegeerde verordening (EU) 2019/1702 tot aanvulling van Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad door de vaststelling van de lijst van prioritaire plaagorganismen (VO 2019/1702)

Uitvoeringsverordening (EU) 2019/2072 tot vaststelling van eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van Verordening (EU) 2016/2031 wat betreft beschermende maatregelen tegen plaagorganismen bij planten (VO 2019/2072)

Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1201 betreffende maatregelen om het binnenbrengen en de verspreiding in de Unie van *Xylella fastidiosa* (Wells et al.) te voorkomen (VO 2020/1201)

Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1770 betreffende types en soorten van voor opplant bestemde planten die niet zijn vrijgesteld van de vereiste van een traceerbaarheidscode voor plantenpaspoorten krachtens Verordening (EU) 2016/2031 van het Europees Parlement en de Raad, en tot intrekking van Richtlijn 92/105/EEG van de Commissie (VO 2020/1770)

3.2. Andere

- "[List of demarcated areas in the EU](#)": de lijst van afgebakende gebieden op de [webpagina over *Xylella fastidiosa*](#) van de Europese Commissie
- "[Declarations from non-EU countries concerning the status of *Xylella fastidiosa*](#)": verklaringen van de plantenziektkundige diensten van derde landen over hun grondgebied, gebieden of sites (locaties) waar *Xylella fastidiosa* niet aanwezig is.

4. Definities en afkortingen

Planten bestemd voor opplant: planten die bedoeld zijn om geplant te blijven, te worden uitgeplant of opnieuw te worden geplant. Alles wat teeltmateriaal betreft valt daaronder, maar ook bijvoorbeeld alle pot-, perk- en kuisplanten.

Waardplanten: planten bestemd voor opplant, met uitzondering van zaden, van de geslachten en soorten die zijn opgenomen in bijlage I van de VO 2020/1201. Het gaat om geslachten of soorten waarvan wereldwijd is vastgesteld dat ze vatbaar zijn voor één of meerdere ondersoorten van *Xylella fastidiosa*.

Nader omschreven planten: voor opplant bestemde waardplanten, met uitzondering van zaden, van de in bijlage II van VO 2020/1201 opgenomen geslachten of soorten, waarvan bekend is dat zij gevoelig zijn voor bepaalde ondersoorten van *Xylella fastidiosa*. Het zijn dus alleen die voor opplant bestemde waardplanten waarvan is vastgesteld dat zij met een bepaalde ondersoort van *Xylella fastidiosa* zijn besmet. In deze bijlage staan de nader omschreven planten die vatbaar zijn voor *Xylella fastidiosa*, ondersoort *fastidiosa*, voor de ondersoort *multiplex* en voor de ondersoort *pauca* vermeld.

5. Fytosanitaire noodmaatregelen tegen *Xylella fastidiosa*

Xylella fastidiosa is een quarantaine organisme (opgenomen in bijlage II deel B van VO 2019/2072) dat eveneens is opgenomen in de lijst van prioritaire plaagorganismen (VO 2019/1702).

Naar aanleiding van een uitbraak van deze bacterie in Italië in oktober 2013 werden er Europese noodmaatregelen genomen met Uitvoeringsbesluit 2014/497/EU dat snel werd opgevolgd door Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789. Dit besluit werd meermaals geactualiseerd om rekening te houden met de op die momenten beschikbare wetenschappelijke en technische gegevens.

Uit de recente wetenschappelijke ontwikkelingen, de resultaten van de in de betrokken lidstaten uitgevoerde audits en de ervaring met de toepassing van Uitvoeringsbesluit (EU) 2015/789 blijkt dat die maatregelen opnieuw grondig moesten worden geactualiseerd om een gerichtere aanpak van de bestrijding van *Xylella fastidiosa* op het grondgebied van de Unie te waarborgen. Daarom werd dit Uitvoeringsbesluit in augustus 2020 opgeheven en werd de Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1201 van kracht.

De belangrijke bepalingen voor de Belgische operatoren betreffende de teelt en handel van nader omschreven planten zijn hieronder opgenomen. Maatregelen te nemen bij een uitbraak zullen in een noodplan op het internet geplaatst worden.

5.1. Uitbraken in de EU

In bepaalde gebieden van de Unie werd geconcludeerd dat het niet langer mogelijk is *Xylella fastidiosa* uit te roeien. In deze besmette zones is men overgegaan tot inperking van de besmetting en is het doel de verspreiding van de bacterie naar de rest van het grondgebied van de Unie te voorkomen. In Italië bevat deze besmette zone met inperkingsmaatregelen (situatie augustus 2020) de volledige provincies Lecce en Brindisi plus gemeentes in Taranto en Bari, in Frankrijk de regio Corsica en in Spanje de autonome gemeenschap van de Balearen.

In Frankrijk aan de Azurenkust, in Monaco en in Occitanië, in Spanje in de autonome gemeenschappen van Valencia en Madrid, in Italië rond Monopoli, Polignano a Mare, Canosa di Puglia en Monte Argentario en in Portugal rond Porto zijn afgebakende gebieden ingesteld waar wel uitroeiingsmaatregelen worden genomen.

De afgebakende gebieden worden door de lidstaten en door de Commissie gepubliceerd en bijgewerkt en de meest actuele versies kunnen geraadpleegd worden op:

https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf .

De besmette zones waarvoor inperkingsmaatregelen gelden staan ook vermeld in de VO 2020/1201.

De mogelijkheid om geen afgebakend gebied in te stellen werd in deze verordening behouden, als het gaat om geïsoleerde gevallen van recentelijk binnengebrachte, met *Xylella fastidiosa* besmette planten, mits deze planten vernietigd worden en de in het betrokken gebied verrichte onderzoeken tot de conclusie leiden dat *Xylella fastidiosa* er niet is gevestigd.

5.2. Verplaatsingen binnen de EU

1) Vanuit de hele EU

Alle planten voor opplant, inclusief dus de waardplanten van *Xylella fastidiosa*, mogen enkel worden verplaatst binnen de EU indien zij vergezeld gaan van een plantenpaspoort (PP). Het PP is verplicht tot op niveau van de professionele eindgebruiker. De traceerbaarheidscode op dat PP is niet vereist indien de voor opplant bestemde planten op zodanige wijze zijn klaargemaakt dat zij zonder verdere voorbereiding klaar zijn voor verkoop aan eindgebruikers (en er geen risico bestaat op verspreiding van EU-quarantaineorganismen of plaagorganismen waarvoor noodmaatregelen gelden). Er is echter een uitzondering op deze regel: vanaf 31 december 2021 wordt de VO 2020/1770 van toepassing en is deze traceerbaarheidscode wel verplicht voor deze planten van de waardplantsoorten *Citrus*, *Coffea*, *Lavandula dentata*, *Nerium oleander*, *Olea europea*, *Polygala myrtifolia* en *Prunus dulcis*.

De paspoortplicht houdt een jaarlijkse officiële inspectie in. Indien symptomen aangetroffen worden of er zijn andere risicofactoren vastgesteld, volgt ook een bemonstering en analyse op kosten van het FAVV.

Voor opplant bestemde planten van de soorten *Coffea*, *Lavandula dentata* L., *Nerium oleander* L., *Olea europaea* L., *Polygala myrtifolia* L. en *Prunus dulcis* (Mill.) D.A. Webb, met uitzondering van zaden, mogen echter slechts voor het eerst (d.w.z. van bij de operator die de eerste schakel in de keten vormt) binnen de EU worden verplaatst indien zij zijn geteeld op een locatie die onderworpen is aan een jaarlijkse officiële inspectie inclusief bemonstering door het FAVV volgens een bemonsteringsschema waarmee met een betrouwbaarheid van 80 % een aanwezigheid van besmette planten van 1 % kan worden aangetoond (zie onderstaande tabel).

Aantal planten	10	100	1000	10000	100000
Te bemonsteren planten	10	80	148	159	161

Blaadjes of twijgjes van het aantal te bemonsteren planten zullen zo veel mogelijk per soort samengevoegd worden zodat het aantal monsters per bedrijf zal beperkt worden. De kosten zijn ten laste van de operator.

Telers dienen tijdig de bemonstering van deze soorten bij het FAVV aan te vragen zodat een conform analyseresultaat beschikbaar is vooraleer de planten het bedrijf verlaten. Deze aanvraag tot bemonstering dient bezorgd te worden aan PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WVL, afhankelijk van de locatie waar de teler gevestigd is, zie <http://www.favv-afscab.be/lce/>).

Van deze soorten zal het FAVV bovendien ook monsters nemen tijdens de jaarlijkse inspectie van de bedrijven met een erkenning voor het afleveren van plantenpaspoorten in het kader van een risicogebaseerde survey op planten die in het verkeer zijn op het Belgische grondgebied (op kosten van het FAVV).

Op 31 december 2018 verliep de tijdelijke toestemming die aan België met uitvoeringsbesluit (EU) 2017/925 werd verleend voor de certificering van in het veld onder niet-insectenvrije omstandigheden geproduceerde prebasismoederplanten en prebasismateriaal van de in bijlage I bij Richtlijn 2008/90/EG bedoelde specifieke soorten fruitgewassen. Verscheidene van die soorten, namelijk *Juglans regia* L., *Olea europaea* L., *Prunus amygdalus* Batsch, *P. amygdalus* × *P. persica*, *P. armeniaca* L., *P. avium* (L.) L., *P. cerasus* L., *P. domestica* L., *P. domestica* × *P. salicina*, *P. dulcis* (Mill.) D.A. Webb, *P. persica* (L.) Batsch, en *P. salicina* Lindley, zijn waardplanten voor *Xylella fastidiosa*. In de lidstaten waar Uitvoeringsbesluit (EU) 2017/925 wel nog van toepassing is en een tijdelijke toestemming geldt, moeten prebasismoederplanten en het prebasismateriaal van deze soorten, bij verplaatsing binnen het grondgebied van de Unie vergezeld gaan van een plantenpaspoort wat enkel kan als ze overeenkomstig artikel 1 van dat besluit gecertificeerd zijn en daar zo kort mogelijk voor verplaatsing visueel geïnspecteerd, bemonsterd en moleculair getest worden.

Operatoren die nog niet beschikken over erkenning 17.1 voor het afleveren van plantenpaspoorten, dienen deze aan te vragen bij het FAVV. Meer informatie omtrent de aanvraag van een erkenning is ter beschikking op de website van het FAVV via de volgende link:

<http://www.favv.be/erkenningen/modelaanvraagformulier.asp>

Meer informatie betreffende het gebruik van plantenpaspoorten is te vinden op de website van het FAVV via de volgende link:

<http://www.favv-afsca.fgov.be/professionelen/plantaardigeproductie/wetgeving/verordeninge/#d>

2) Vanuit een afgebakende zone

Verplaatsing van nader omschreven planten uit een afgebakend gebied kan slechts onder strikte voorwaarden.

De planten moeten dan hun gehele productiecycclus of ten minste de laatste drie jaar in een door de plaatselijke bevoegde overheid erkende productielocaties geteeld worden. Gedurende de volledige groeiperiode op de locatie mogen er noch *Xylella fastidiosa*, noch vectoren aangetroffen worden en moeten er fyto-sanitaire behandeling tegen de vectorpopulatie uitgevoerd worden. Het vervoer door het afgebakende gebied moet in gesloten recipiënten of verpakkingen gebeuren en de planten moeten zo kort mogelijk vóór verplaatsing getest zijn.

Ook planten die gedurende de gehele productiecycclus *in vitro* geteeld worden, moeten hun gehele productiecycclus op een door de plaatselijke bevoegde overheid erkende productielocatie doorgebracht hebben. Ze moeten onder steriele omstandigheden in een doorzichtige recipiënt geteeld worden uit ofwel zaad, ofwel uit moederplanten waarvoor ook nog in de verordening beschreven voorwaarden gelden. Het vervoer door de afgebakende gebieden moet onder steriele omstandigheden gebeuren in een recipiënt dat besmetting uitsluit.

De lijst van de door de plaatselijke bevoegde overheid erkende productielocaties wordt doorgegeven aan de Commissie en de andere lidstaten en indien nodig up-to-date gebracht.

Nieuw in de Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1201 is, dat ook nader omschreven planten kunnen verplaatst worden uit afgebakende gebieden waarvan in dat afgebakende gebied nooit is vastgesteld dat deze soort besmet werd, zonder alle bovenstaande strikte voorwaarden. Dit is slechts toegelaten voor soorten waarvoor gedurende drie jaar survey na de instelling van het afgebakende gebied nooit is vastgesteld dat zij besmet waren. Deze soorten worden voor dat specifiek afgebakend gebied bekendgemaakt in een gegevensbank van de Commissie. Ook op deze productielocaties moet er een fyto-sanitaire behandeling tegen de vectorpopulatie uitgevoerd zijn en moeten de planten zo kort mogelijk vóór verplaatsing getest en nog eens behandeld zijn tegen vectoren.

Vitis-planten in rusttoestand kunnen nog steeds verplaatst worden uit afgebakende gebieden indien ze zo kort mogelijk vóór het moment van verplaatsing een geschikte warmtebehandeling ondergaan hebben.

Indien een operator nader omschreven planten uit een afgebakend gebied ontvangt moet hij zich verzekeren dat aan bovengenoemde voorwaarden is voldaan. Daarenboven bezorgt hij deze informatie aan de lokale controle-eenheid (LCE) PRI.[LCE]@favv.be (waarbij [LCE] vervangen dient te worden door ANT, BNA, BRU, HAI, LIE, LUN, OVB, VLI of WVL (afhankelijk van de locatie waar de verzender gevestigd is)) zodat de nodig controle kan uitgevoerd worden (documentencontrole, overeenstemmingscontrole en monsterneming). Wanneer uit deze controles blijkt dat de voorwaarden niet zijn vervuld, moeten de niet-conforme planten vernietigd worden.

De afgebakende zones in de EU zijn beschikbaar in een document op de website van de Commissie: https://ec.europa.eu/food/sites/food/files/plant/docs/ph_biosec_legis_list-demarcated-union-territory_en.pdf

De erkende productieplaatsen in deze afgebakende gebieden zijn gekend bij uw lokale controle - eenheid.

De nooit-besmette soorten nader omschreven planten voor specifiek afgebakend gebieden worden bekendgemaakt in een gegevensbank van de Commissie. Deze zal ook gepubliceerd worden op de website over *Xylella fastidiosa* van de Commissie

https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa .

5.3. Invoer

De invoer van waardplanten is verboden tenzij voldaan wordt aan onderstaande voorwaarden.

Waardplanten mogen enkel ingevoerd worden uit derde landen, gebieden of sites (locaties) waarvan de nationale plantenziektkundige dienst aan de Europese Commissie een verklaring heeft bezorgd dat *Xylella fastidiosa* er niet aanwezig is (specifieke voorwaarden in onderstaande punten 1 en 2).

De Europese Commissie heeft de lijsten hiervan gepubliceerd op:

https://ec.europa.eu/food/plant/plant_health_biosecurity/legislation/emergency_measures/xylella-fastidiosa/declarations-non-eu_en

Invoer uit landen/gebieden/sites die niet voorkomen op deze lijsten, is m.a.w. verboden.

Bij de invoer van waardplanten dient er steeds een fytosanitair certificaat aanwezig te zijn.

1) Invoer uit derde landen waar het organisme niet aanwezig is

Op het fytosanitair certificaat, dat de zending vergezelt, dient onder de rubriek “aanvullende verklaring” gesteld te worden dat *Xylella fastidiosa* niet voorkomt in het land.

Elke zending zal geïnspecteerd worden op de aanwezigheid van symptomen van *Xylella fastidiosa* en in geval van symptomen of in functie van het risico zal de zending bemonsterd worden voor analyse.

2) Invoer uit derde landen waar het organisme aanwezig is

Invoer uit deze landen kan enkel onder onderstaande strenge voorwaarden.

- i) Ziektevrij gebied vastgesteld door de bevoegde overheid van het land van oorsprong
 - Op het fytosanitair certificaat dient te zijn vermeld dat de betrokken waardplanten hun hele leven in het ziektevrij gebied hebben doorgebracht, onder specifieke vermelding van de naam van het gebied (zoals opgenomen in de hierboven genoemde door de Europese Commissie gepubliceerde lijst) onder de rubriek ‘plaats van oorsprong’.
 - Elke zending zal geïnspecteerd worden op symptomen van *Xylella fastidiosa* en in geval van symptomen of in functie van het risico zal de zending bemonsterd worden voor analyse.
- ii) Productiesite vrij van *Xylella fastidiosa* – waardplanten behalve waardplanten geteeld *in vitro*
 - Op het fytosanitair certificaat dienen bij de rubriek “aanvullende verklaring” te worden vermeld dat de waardplanten gedurende hun volledige productiecycclus op een of meer locaties zijn geproduceerd die door de nationale plantenziektkundige organisatie als vrij van plaagorganismen is (zijn) erkend, en dat de waardplanten in gesloten recipiënten of verpakkingen zijn vervoerd, zodat besmetting met het nader omschreven plaagorganisme via de vectoren daarvan niet kan plaatsvinden; in de rubriek “plaats van oorsprong” dient de naam of code van de *Xylella*-vrije productielocatie(s) te worden vermeld.

- Elke zending van waardplanten, komende uit een gebied waar het organisme aanwezig is, wordt geïnspecteerd *Xylella fastidiosa* en systematisch bemonsterd om de afwezigheid van het organisme te bevestigen.
- iii) Productiesite vrij van *Xylella fastidiosa* – waardplanten *in vitro* geteeld
- Op het fytosanitair certificaat dient bij de rubriek “aanvullende verklaring” te worden vermeld dat de waardplanten gedurende hun volledige productiecycclus *in vitro* zijn geproduceerd op een of meer locaties die door de nationale plantenziektkundige organisatie overeenkomstig als vrij van plaagorganismen is (zijn) erkend, en dat de waardplanten in gesloten recipiënten of verpakkingen zijn vervoerd, zodat besmetting met het nader omschreven plaagorganisme of een van de bekende vectoren ervan niet kan plaatsvinden; in de rubriek “plaats van oorsprong” dient de naam of code van de *Xylella*-vrije productielocatie te worden vermeld.
 - Deze waardplanten moeten uit zaad gekweekt zijn of uit moederplanten waarvoor specifieke voorwaarden gelden.
 - Waardplanten die gedurende de gehele productiecycclus *in vitro* zijn geteeld en onder steriele omstandigheden in doorzichtige recipiënten worden vervoerd, moeten niet bemonsterd worden bij import.

Voor ziektevrije productiesites kan aan de grenscontrolepost/lokale controle-eenheid worden nagevraagd of de betreffende site vrij is.

6. Bijlagen

-

7. Overzicht van de revisies

Overzicht van de revisies van de omzendbrief		
Versie	Van toepassing vanaf	Reden en omvang van de revisie
1.0	27/5/2015	Oorspronkelijke versie
2.0	04/02/2016	Nieuwe uitbraken in Italië en Frankrijk en verstrenging van een aantal maatregelen
3.0	12/08/2016	Wijziging van de officiële controles op nader omschreven planten bij invoer uit gebieden in derde landen waar <i>Xylella fastidiosa</i> niet voorkomt en wijziging lijst met nader omschreven planten
4.0	09/02/2018	Verplichte bemonstering van 6 plantensoorten en van onder niet-insectenvrije omstandigheden geproduceerde prebasismoederplanten en prebasismateriaal van bepaalde soorten fruitgewassen bij telers
5.0	Datum van publicatie	Aanpassing aan de Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1201 en Uitvoeringsverordening (EU) 2020/1770